ספרי׳ – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
רביעי

שער
שמיני

פסקי דינים

על שולחן ערוך

אבן העזר

– סימנים קנג־קנד –

מאת

כ״ק אדמו״ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו
אור עולם מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור
כ״ק שם תפארתו

מוהר״ר **דובער** נבג״מ זי״ע

– אדמו״ר האמצעי –

נדפס לראשונה מכתב יד

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״

770 איסטערן פּאַרקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושבע לבריאה
מאתיים שנה לגאולת כ״ק אדמו״ר האמצעי
שנת המאה ועשרים וחמש לכ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות
כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א
מהרה יגלה אכי״ר

יה״ר שיראה רוב נחת מבניו – התמימים בפרט,
משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל – בכלל
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הק׳
ויבנה ביהמ״ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל
בגאולה האמיתית והשלימה
נאו תיכף ומי״ד ממ״ש!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

PISKEI DINIM
EVEN HOEZER
SIMANIM 153-154

Published and Copyrighted by
“KEHOT” PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (646) 770-3589 • kehotp@gmail.com

Printed in U.S.A.
5787 • 2026

ב״ה.

פתח דבר

לקראת ט׳ כסלו, יום ההולדת דכ״ק אדמו״ר האמצעי (בשנת תקל״ד) והתחלת שנת המאתיים ליום ההילולא שלו (בשנת תקפ״ח)[1], ויו״ד כסלו, מאתיים שנה ליום הגאולה דכ״ק אדמו״ר האמצעי (בשנת תקפ״ז)[2] –

הננו מוציאים לאור – בפעם הראשונה מכת״י מעתיק **– את פסקי דינים לכ״ק אדמו״ר האמצעי על שולחן ערוך אבן העזר הל׳ גיטין, סימנים קנג־קנד[3].**

לתועלת הלומדים והמעיינים, חולקו הפסקי דינים לקטעים, וניתוספו כמה ציונים ומראי מקומות בשולי הגליון – ע״י המו״ל.

לחביבותא דמילתא נדפס בראש וסוף הקונטרס – פאַקסימיליא מכת״י מעתיק.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מערכת „אוצר החסידים״

ימות המשיח,
ערב ט׳ כסלו, ה׳תשפ״ז,
מאתיים שנה לגאולת אדמו״ר האמצעי
ברוקלין, נ.י.

---

1) ע״ד הסתלקותו – ראה הקדמה לתורת חיים בראשית. „בית רבי״ ח״ב פרק ו. קובץ יגדיל תורה (נ. י.) חוברת סח (תשרי־כסלו ה׳תשמ״ו) סי׳ יד (ע׳ נג).
ביאור שייכות הסתלקותו לט׳ כסלו ה׳תקפ״ח, ואופנה – ראה לקוטי לוי״צ אגרות־קודש ע׳ שכז. שם ע׳ שלט ואילך.

2) ע״ד גאולתו – ראה בארוכה „התמים״ חוברת ב׳ ע׳ עז [פו, א]. שם ע׳ פא [פח, א] ואילך. מבוא לקונטרס „בד קודש״. „בית רבי״ ח״ב פרקים ד־ה (נעתקו גם – בקיצור לשון קצת – בהוספה לקונטרס הנ״ל ע׳ 20 ואילך).

3) ע״ע יצא לאור פסקי דינים על הל׳ גיטין סי׳ קיט־קלח (וחסר סוף סי׳ קלב והתחלת סי׳ קלג), קמ־קמה (וחסר התחלת סי׳ קמא), קמז, קנ, קנב.

ראובן הנתן בדעת לחזור ולהתגייר אבל הדבר ידוע שאינו מתגייר אלא לישא את שרה ולא לשם גרות ואחר שנתגייר נשא את שרה ונולד להם בן ושמו יצחק ואחר זמן מת יצחק ונשאר בן בנו יעקב ואחר זמן מת ראובן ונשאר יעקב יתום מאביו ומאמו ומאביו ומאמו ומאבי אביו ומאבי אמו ומאחי אביו ומאחי אמו ומאחיו ומאחיותיו ומאחי אמו ומאחיותיו ומאחי אבי

קנג. דין המוצא גט בשוק למי יחזיר אותו. ובו סעיף אחד:

א [א]המוצא גט אשה בשוק אם האשה נותנת סימן שאומרת נקב יש בצד אות פלוני ואומרת שכבר נתגרשה בו וממנה נפל יחזירוהו לה אפילו אם הבעל מכחישה ואומר שמכמנו נפל ולא גרשה מעולם אלא שצוה לכתבו ועדיין לא נתנו [ב]אפילו אם גם הוא נותן

באר הגולה

סימן קנג א. ל' הטור, ממימרא דרבא ומסקנת הגמ' ב"מ דף כ"ח ע"א. **ב.** כמו שפי' רש"י שם [ד"ה ינתן לה] שהוא נתנו ויודע סימנין, אבל היא, אם לא נתן לה מהיכן ידעה.

פסקי דינים

סימן קנג

א. (ב"מ כ"א ע"א) הוא או' סימני הגט (ואו' ממני נפל שנמלכתי ליתן[2]) והיא אומרת סימני הגט (וממני נפל שגרשתני[2]) ינתן לה (שהוא מכיר בסימניו כשנתן לה קודם שהגיע לידה אבל היא אם לא נתנו לה מהיכן ידעה[2]) במאי אלימא במדת ארכו ורחבו דלמא בהדי דנקט לי' חזיתי' אלא בנקב יש בצד אות פ': הוא או' סימני החוט (שהגט קשור בו[2]) והיא או' סימני החוט ינתן לה, ולא בחוורא וסומקא דדלמא חזיתי' אלא במדת ארכו: הוא אומר בחפיס' (מצאת אותו[2]) והיא אומרת בחפיסה ינתן לו, דמידע ידעה דכל מה דאית ליה בחפיסה הוא דמנח ליה,

וכ' הרא"ש[3] מ"ש הרי"ף[4] דדוקא בנקב יש בו בצד אות פ', אין נראה לי דלא בעי' הכא סימן מובהק, דדוקא להחזירו לבעל לגרש בו הוא דבעי' סי' מובהק שלא יגרשה בגט שנכתב לשם אשה אחרת, אבל להחזירו לאשה כשהיא אומרת שהבעל נתנו לה לא בעי' סי' מובהק, דליכא כאן חשש שמא נכתב לשם אשה אחרת כיון שבא לידה קודם נפילה, אלא דלא ידעי' הי מינייהו קושטא קא', וכיון דסימני' דידה עדיפי יהבי' לדידה, ואי משום דמינסבא בגט זה ואיכא איסורא דאורייתא אפי' בלא גט נמי האשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת דאינה מעיזה, ולא אמרי' הכא כיון דאיכא גיטא מעיזה כיון דסימני' מסייעי לה, הלכך אפי' בסי' שאינו מובהק מהדרי' לה, והאי דא' במדת ארכו ורחבו לא הוי סימן היינו בשלא צמצמה מדת אורכו או רחבו אלא או' הגט הוא ארוך או קצר, אבל אם צמצמה וא' כך וכך אצבעות אורך הגט או כך וכך רחבו הוי סימן, אע"פ שאינו סימן מובהק כנקב בצד אות פ' דהא אמרי' במדת אורך החוט הוי סימן, וכן בחפיס' אי לאו דידעה כו' הוה ינתן לה אע"ג דלא הוי סימן מובהק שדרך להניח חפצים בכלים, והאי דקאמ' ינתן לו, לא שיוכל לגרש בו (דהתם בעי' סי' מובהק כמש"ל) אלא לאפוקי שלא ינתן לה עכ"ד:

---

1) כ"ה בכת"י, ואוצ"ל: כ"ח.
2) פרש"י.
3) ב"מ פרק שני סימן יד.
4) שם טו, א (מדפי הרי"ף).

בו סימן ואם אינה נותנת בו סימן והבעל מכחישה [ג]לא יתנוהו לא לו ולא לה [ד]ואם הבעל מודה שכתבו ואומר שיתנוהו לה להתגרש במקום ובשעה שראוי להחזיר דליכא למיחש שמאחר נפל על פי מה שנתבאר בסימן קלב יתנוהו לה ותתגרש בו מעתה ואם לאו לא יתנוהו לה [ה]ואם הוא מודה שנתגרשה בו והיא שואלת אותו לגבות בו כתובתה והוא אומר שכבר פרעה והחזירתו לו וממנו נפל מחזירו לה [ו]אפילו אינה אומרת נקב יש בו בצד אות פלונית רק בשאר סימן ([ז]שאינו כל כך) מובהק כגון שאומרת כך וכך אצבעות

באר הגולה

ג. מברייתא מצא גט וכו', שם דף י"ח ע"ב, וכמ"ש הרי"ף [שם י' ע"ב מדפי הרי"ף] והרא"ש [שם פ"א סי' מ"ה] בדלא נתנה סימני הגט אייריי. וכתבו התוס' [שם ד"ה אין] אע"ג דנאמנת לומר גרשתני, הכא אינה נאמנת, דמעיזה פניה כיון שהגט מסייעה. **ד.** מהא דר' זירא רמי מתני' אברייתא ומשני וכו', שם. **ה.** טור. והב"י לא כ' מוצא דין זה, וכתב בדרישה [אות ד'] ופרישה [אות ג'] דאם איתא דפרעה הי' לו ליטול ממנה שובר, דלא שכיחא שהיא תחזיר לו הגט, משום שהיא צריכה לראייה להנשא. ועיין בב"ח [אות ג'] מ"ש בזה. ולענ"ד נראה שלמד זה מדברי התוס' כתובות סוף דף פ"ח [ע"ב ד"ה הוציאה]. **ו.** אדלעיל קאי אם האשה נותנת בו סימן, דלאו דוקא שצ"ל נקב יש וכו', שהוא סימן מובהק, אלא אפילו באומר' כך וכך אצבעות שאינו סימן מובהק כל כך. וכן כתב הרא"ש [שם פ"ב סי' י"ד] בהדיא והביאו הב"י, אבל אם הוא מודה שנתגרשה בו, א"צ סימן כלל אלא מחזירין לה בלא סימן. וכ"כ מהרש"ל [הובא בדרישה שם]. **ז.** כן מצאתי מוגה בשו"ע א"מ ד"ל.

פסקי דינים

[](שם) די"ח ע"ב) מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה, וה"מ היכא דלא נתנה האשה סימני הגט, אבל נתנה סימני' אע"פ שאין הבעל מודה יחזיר לאשה (רי"ף[5] רא"ש[6] כדאמרי' לעיל הוא או' כו') ואם הבעל מודה שכתבו ואו' שיתנהו לה להתגרש אם הוא במקום ובשעה שאין לחוש שמאחר נפל דהיינו אין שיירות מצוייות, ולא הוחזקו ב' יוסף ב"ש[7] כמ"ש בסי' קל"ב[8], דרמי ר"ז מתני' אברייתא זו ומשני כו' יתנהו לה ותתגרש מע"ת ואם לאו אל יתנו לה,

ואם הבעל מודה שנתגרשה בו והיא שואלת אותו לגבות בו כתובתה, כההיא דתנן[9] הוציאה גט ואין עמה כתובה גובה כתובתה, והוא או' שכבר פרעו לה והחזירתו לה וממנו נפל, מחזירו לה (טור[10]), דאם איתא דפרעו לה הי' לו ליטול ממנה שובר, דלא שכיחא כלל שתחזיר לו הגט, דהא צריכה לה לראי' להנשא בו (ב"ח[11] דו"ר[12]).

---

5) שם י, ב (מדפי הרי"ף).
6) שם פרק ראשון סימן מה.
7) = בן שמעון.
8) סעיף ד.
9) כתובות פח, סע"ב (במשנה).
10) סי' קנג.
11) אות ג'.
12) כ"ה בכת"י, ואוצ"ל: דו"פ (דרישה – אות ד, ופרישה – אות ג).

באורך הגט או ברחבו או שאומרת מדת החוט הקשור בו [ה]אבל אם אמרה הגט היה ארוך או קצר ואינה מכוונת מדתו או החוט לבן או שחור או שאמרה שהוא מונח בחפיסה או בדלוסקמא אינו סימן להחזירו לה על ידו:

קנד. למי שבופין להוציא בגט בין איש בין אשה וסדר בתיבת הגט ונתינתו. ובו ב״ד סעיפים:

א [א]אלו שכופין אותם להוציא וליתן כתובה מי [ב]שנולד לו [ג]ריח הפה או [ד]ריח החוטם או שחזר להיות מקבץ צואת כלבים או בורסקי או להיות מחתך נחושת מעיקרו [ה]ואם רצתה תשב עם בעלה (ומס ילעה כהן קוסס שנשמה מין כופין להוליא לסנהה וקנלה (טור בשם הרמ״ה)) [ו]עשה האיש מוכה שחין כופין אותו להוציא וליתן כתובה ואע״פ שהיא

באר הגולה

ח. שם בגמ׳ [ב״מ] דף כ״ח ע״א, וכדמפרש שם טעמא.

סימן קנד א. משנה כתובות דף ע״ז ע״א. **ב.** ל׳ הרמב״ם ס״פ (כ״א) [כ״ה] מהלכות אישות [הי״א], כדעתו שנולד לו אחר הנישואין, אבל קודם לכן משמע דסברה וקבלה וכחכמים אפילו לא התנה. הרב המגיד שם. וכ״כ הר״ן [שם ל״ו ע״א מדפי הרי״ף], וכמ״ש הרמ״א בהג״ה בשם הרמ״ה. **ג.** שם במשנה פוליפס, וכדמפרש לה רב מתני משמיה דשמואל שם. **ד.** ברייתא שם. **ה.** במשנה שם, וגמ׳ ריש ע״ב. **ו.** ל׳ הרמב״ם ממשנה שם וגמרא שם. ופי׳ מוכה שחין, מצורע. בבדק הבית בשם הרמב״ם [בפירוש המשניות שם פ״ז

פסקי דינים

סימן קנד

א. [](כתובות ע״ז ע״א) משנה) ואלו שכופים אותו להוציא מוכה שחין (מצורע) ובעל פוליפוס (שמואל א׳ ריח החוטם במתניתא תנא ריח הפה, ולא פליגי אלא כפי׳ פוליפוס אבל לענין דינא בא׳ מהן כופים להוציא וכ״כ הרמב״ם[1]) והמקמץ (צואת כלבים לעבד בהן עורות או ששורין בהן הבגדים לפני כיבוסן) והמצרף נחושת (מעיקרו ממקום מחצבו) והבורסי (מעבד עורות וכולן מפני שאומנו׳ מסרחת היא) בין שהיו עד שלא נישאו ובין משנשאו נולדו, ועל כולם א״ר מאיר אע״פ שהתנה עמה יכולה היא שתאמר סבורה הייתי שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה לקבל, וחכמי׳ אומרי׳ מקבלת היא על כרחה חוץ ממוכה שחין מפני שממקתו (ל׳ המק בשרו[2]).

ומשמע דהיכא דלא התנה עמה אלא שראתה וידעה בהם אפי׳ לחכמים יכולה לו׳ סבורה הייתי כו׳, וי״א כיון דבהתנה ע״מ לא יכלה למימר הכי, כי ראתה נמי מקבלת

1) הלכות אישות פכ״ה הי״א.

2) ע״פ זכרי׳ יד, יב.

רוצה לישב עמו (או שהתנה עמו קודם שנשאה) אין שומעין לה אלא מפרישין אותם בעל כרחם מפני שהיא ו*ממיקתו ז[ואם אמרה אשב עמו בעדים כדי שלא יבא עלי שומעין לה: הגה י"ל למומר כופין אותו ע"י כותים להוליך (ב"י סי' קל"ד בשם א"ח ובמרדכי פ' המגרש) ובלבד שיבטל בפעת הגט (שם במרדכי) וי"ש חולקים ואומרים למין כופין למומר לו שלא עובר על דת (תשובת מור"ם) ומ"כ פוסק לה כגון שמפילה דבר איסור (מהרי"ו סי' כ"ב) או שעבר על חרם שפעבד עמו נגלה שלא להקניטה ושלא להכותה (הגהות מיימו' סוף אישות) או שגולל ואינו מקייס שבניו מתים בעון נדרים. מי שהוא רועה זונות ומפתו קובלת עליו אם יש עדות בדבר שלחו אותו עם מנחפים או שהורה י"ל שכופין אותו להוליך מכל מקום שמבינין לו יכולים כותים אין למחוק ליכתך מפקריס עליו (חידושי אגודה ביבמות):

ב ח[מי שהיה בעלה בעל ריח הפה או ריח החוטם או מלקט צואת כלבים וכיוצא בהם ומת ונפלה לפני אחיו ויש בו אותו מום שהיה בבעלה יכולה היא לומר לאחיך הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל ויחלוץ ויתן לה בתובה:

באר הגולה

מ"י]. ו*. פי' ל' המק בשרו. ז. שם בגמרא. ח. שם במשנה [כתובות ע"ז ע"א] במעשה בצידון וכו'.

פסקי דינים

היא בע"כ וכ"מ שהוא דעת הרמב"ם[1], מיהו כשנולדו לו דברים הללו אחר שנשא' לכ"ע כופי' להוציא אפי' לחכמי' והיינו רישא דמתני' (ר"ן[2]): וכ"ד הרמ"ה[3] דאפי' בסתם אי ידעה בהם קודם הנישואי' אין כופין דסברה וקיבלה,

והא כפיי' בשוטי' הוא דבדברים לא יוסר עבד[4] (גמ'[5]),

וכשיוציא יתן כתובה אע"פ שהוא מגרשה בע"כ כמו בבאה מחמת טענה שנותן כתובה אע"פ שמגרשה בע"כ (תוס'[6], מרדכי[7]),

ואפי' במוכה שחין כי אמרה דיירנא בהדי' בסהדי' (שלא יבא עלי) שבקי' לה (גמ'[8]):

ב. (שם[9]) מעשה בצידן בבורסי א' שמת והי' לו אח בורסי אמרו חכמים יכולה היא שתאמר לאחיך הייתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל:

---

1) על הרי"ף לו, א (מדפי הרי"ף) ד"ה ואיכא מ"ד.
2) הובא בהרמ"א מהטור.
3) ע"פ משלי כט, יט.
4) שם עז, סע"א.
5) ד"ה כופין אותו.
6) סימן רב.
7) שם, ב.
8) עז, א (במשנה).

ג ט*האומר איני זן ואיני מפרנס כופין אותו לזון יואם אין ב"ד יכולים לכופו לזון כגון שאין לו במה לפרנס ואינו רוצה להשתכר להרויח ולזון אם תרצה היא כופין אותו להוציא מיד וליתן כתובה וכן הדין למי שאינו רוצה לשמש: הגה וכן מיש שמגיל לכעוס ולהוליש שמתו מביתו תמיד כופין אותו להוליש כי ע"י זה מינו זנה לפעמים ופורש ממנה בתשמיש יותר מעונתה והוי כמוכל ממזונות ותשמיש (תשו' הרשב"א סי' תרצ"ג) ועיין לעיל סימן ע' וסימן ע"ז. מיש המכה שמתו עבירה היא ביזו כמכה י*חבכו ומס לגיל הוא בכך יש ביל ב"ל ליסרו

באר הגולה

ט. כשמואל [שם] דאמר לר"א אכסוה שערי לאלעזר עד שכופין אותו להוציא יכפוהו לזון. כ"כ הרי"ף [שם ל"ו ע"א מדפי הרי"ף] וכ"כ הר"ן [שם] בשם ר"ח, וכ"כ הרמב"ם בפי"ב [מהל' אישות הי"א]. י. ל' הר"ן [שם] בשם הרשב"א [שם ד"ה ולהענין], וה"פ הרמב"ן, ועיין לעיל סימן ע' סעיף ג'. י*. מצאתי בשם תשובות מהרי"ו הישנים דענושו יותר ממנה חבירו, דבחבירו אינו חייב בכבודו, ובאשתו חייב בכבודה לכבדה יותר מגופו [סנהדרין ע"ו ע"ב], עולה עמו ואינה

פסקי דינים

ג. (שם) א' רב האומר איני זן ואיני מפרנס יוציא ויתן כתובה ושמואל א' עד שיכפוהו להוציא יכפוהו לזון, ורב ס"ל אין אדם דר עם נחש בכפיפה וקי"ל כשמואל (רי"ף[11] ור"ח[12]), ובה"ג[13] פסק כרב, וכן מסתבר דאשה בושה לבא לב"ד בכל פעם ותמות ברעב (רא"ש[14]), וכ' הרשב"א[15] דאפי' שמואל מודה במי שהוא עני ביותר ואינו יכול ליתן לה אפי' לחם שאינו רוצה להשתכר ולהרויח ולזון כופי' אותו להוציא ותהי' כתובתה חוב עליו עד שימצא ידו ויתן (רמב"ם[16]) דהא לא דחי שמואל לדרב אלא משום טעמא דיכפוהו לזון הא אם אין יכולים לכופו לזון כופי' להוציא (ר"ן[17]),

ובין לרב בין לשמואל אם אינו זן לאחר הכפי' נק' מורד ומוסיפי' על כתובתה, וכדין מורד על אשתו, וגם בה ימליכו ב"ד אם רוצה שיכפוהו מיד כופין ואם רוצה שימתינו שמא יחזור בו מוסיפים על כתובתה בנתיים (רא"ש פ' אע"פ[18]):

(תשו' הרשב"א[19]) מי שהורגל לכעוס ולהוציא אשתו מביתו תמיד אפי' שמואל מודה דכופי' להוציא, דכיון דמשלחה תמיד שלא לזונה בהא לא תיקום בהדי' בי דינא ותמות ברעב בינתיים, ועוד שהוא מורד מתשמיש כל שמשלחה מביתו ויתן לה ג' דינרי' בשבת[20] או יוציא ויתן כתובה כל שפי' ממנה מתוך הכעס יותר מחיוב העונה לפי מה שהוא אדם ע"כ:

11) לו, א (מדפי הרי"ף).
12) הובא ברשב"א וברי"ן.
13) בהלכות כתובות.
14) כתובות פרק שביעי סימן יט.
15) עז, א ד"ה ולענין.
16) הלכות אישות פי"ב הי"א.
17) על הרי"ף שם ד"ה אכסוהו שערי.
18) סימן לב.
19) סימן תרצג.
20) ראה כתובות סג, א (במשנה).

ולהחרימו ולהלקותו בכל מיני רילוי וכפייה ולהשביעו שלא יעשה עוד ואם אינו נייח לדברי הב"ד י"ל שכופין אותו להוציא ובלבד שמתרין בו תחילה פעם אחת או שתים כי אינו מדרך בני יקרחל להכות נשותיהם ומעשה כותים הוא וכל זה כשהוא מתחיל אבל אם מקללתו בחנם או מזלזלת מדיו ואמו והוכיחה בדברים ואינה משגחת עליו י"ל למותר להכותה וי"ל לחפילו אפשר רעה אסור להכותה והסברא לחקונה היא עיקר ואם אינו יודע מי הגורם אין הבעל נאמן לומר שהיא המתחלת שכל הנשים בחזקת כשרות ומוציאין בניהן מחכות לראות בעל מי הרעה הזאת ואם היא מקללתו חנם יומת בלא כתובה ונראה לי דוקא בריגילה בכך ואחר ההתראה וכמו שנתבאר לעיל סימן קט"ו ואם הלכה מביתו ולוותה ואכלה אם יאמרה מכח שהכה אותה תמיד חייב לשלם (כל דברי הג"ה זו תמצא במרדכי פרק נערה בשם מוהר"ם ובנימין זאב סי' פ"ח) וכמו שנתבאר לעיל סימן ע':

ד [כ]האיש שנולד בו מומין אחר שנשא אפי' נקטעת ידו או רגלו או נסמית עינו ולא רצתה אשתו ליישב עמו אין כופין אותו להוציא וליתן כתובה אלא אם רצתה תשב ואם לא רצתה דינה כדין מורדת: הגה וי"ל לכ"ז בילו לו רגלו לו עינו מחת מבל בב' יליו וב' עיניו וב' רגליו כופין אותו להוציא (טור והרא"ש):

באר הגולה

יורדת עמו [כתובות ס"א ע"א], לחיים ניתנה ולא לצער [שם], ועונשו גדול ממכה חבירו כי היא יושבת לבטח אתו ודמעתה מצוייה וכו'. ודודתו אשר בבית המקנטת אותה וגורמת המחלוקת, חייב להוציא מן הבית וכו'. **כ.** לשון הרמב"ם סוף פכ"ה מהלכות אישות [הי"א], ממשנה כתובות דע"ז ע"א כחכמים וכדתני רב יהודה, דפסק רב נחמן שם הלכתא כוותייהו. וכן פסקו הרי"ף [שם ל"ו ע"א מדפי הרי"ף], והרא"ש [שם פ"ז ס"י י"ח], וכ"כ הטור.

פסקי דינים

ד. (שם משנה) **האיש שנולדו בו (משנשאה) מומין אין כופין אותו להוציא, א' רשב"ג בד"א במומין הקטנים, אבל במומין הגדולים כופין אותו להוציא (ואלו הן מומין הגדולים נסמית עינו נקטע' ידו נשברה רגלו (ברייתא): רב יהודה תני נולדו (משנשאה) וכ"ש היו דסבר' וקבלה, חייא בר רב תני היו אבל נולדו לא, וקי"ל כר"י (רי"ף[21] רא"ש[22] רמב"ם[23])[כ], וקי"ל כת"ק,**

וי"א דוקא עינו א', אבל ב' עיניו ב' רגליו ב' ידיו מודו רבנן, וכן מסתבר שהרי הוא כעבר ובטל מן העולם (רא"ש[22] וכ"מ בל' הרמב"ם),

ונכפה אע"ג דהוי מום באשה אין ראי' דחשיב מום באיש, מיהו אין כופי' אות' לדור עמו כיון שבאה מחמת טענה (מרדכי[24]):

---

21) לו, א (מדפי הרי"ף).
22) סימן יח.
23) הלכות אישות פכ"ה הי"א.
24) סימן רא.

ה [ל]איש המשתטה מידי יום יום ואומרת אשתו אבי מחמת דחקו השיאני לו וסבורה הייתי לקבל ואי אפשי כי הוא מטורף ויריאה אני פן יהרגני בכעסו אין כופין אותו לגרש שאין כופין אלא באותם שאמרו חכמים: הגה מי שהוא נכפה י"ל שמינו מוסיף ומין כופין ע"ז לגרש ומ"מ מין כופין לומר שתהיה עמו הומיל וכמתה מחמת טענה (מרדכי פרק המדיר בשם ראב"ה) וי"ל להוי מוסיף ומין כופין לגרש (הרא"ש כלל מ"ב):

ו [א]האשה שתובעת גט בטענה שאינה ראוייה לבנות ממנו אין שומעין לה [ב]ואם טענה שחפצה לילד כדי שיהיה לה בן שתשען עליו (ומין לה כבר שוס [ג]בן) [ד]ואומרת שהוא גורם שאינו יורה כחץ [ה]אם שהתה עמו עשר שנים ולא נתעברה [ו]ואינה תובעת כתובתה כדי שנחוש שתובעת גט כדי לגבות כתובתה וגם אין לתלות תביעות הגט בשום דבר אחר שומעין לה [ז]אפילו יש לו בנים מאשה אחרת דשמא נתקלקל אח"כ וכופין אותו להוציא ויתן [ח]מנה מאתים אבל לא תוספת ויתן נדוניתא מה שהכניסה לו ויש לו להחרים

באר הגולה

ל. טור בשם תשובת הרא"ש [כלל מ"ג סי' ג']. **א.** לשון הטור, ממשנה יבמות דס"ה ע"ב וכת"ק, ובגמרא שם. וכ"כ הרמב"ם בפט"ו מהלכות אישות [ה"י]. **ב.** שם בגמרא מעובדא לקמיה דר' (פפי) [אמי]. **ג.** ב"י בשם ר' ירוחם [נתיב כ"ב ח"ב]. **ד.** כרב אמי, שם ע"א. **ד.** כתב הרב המגיד, פשוט הוא, דלא עדיפא מיניה שהוא מצווה ואינו מוציא אלא לאחר י' שנים. **ו.** טור. וכ"כ בתשו' הרא"ש כלל מ"ג [סי' ב'], וכ"כ התוספת שם [ע"ב ד"ה כי]. **ז.** כ"כ הרא"ש שם בפסקיו [פ"ו ס' ט"ו]. **ח.** כ"כ הרי"ף [כ"א ע"א מדפי הרי"ף] והרא"ש שם [סי' כ'], והתוספות בשם ר"ח שם, וכן דעת הרמב"ם בפט"ו מהלכות

פסקי דינים

ה. (תשו' הרא"ש[25]) **איש המשתטה במידי יום ביום ואומרת אשתו אבי עני הוא ומחמת דוחקו השיאני לו וסבורה הייתי לקבל וא"א לקבל כי הוא מטורף ויראה אני פן יהרגוני בכעסו, אין כופי' אותו לגרש שאין כופים אלא באותם שאמרו חכמים שכופים אלא תפייסנו לגרש או תקבלנו ותזון מנכסיו ע"כ:**

ו. (יבמות ס"ה[26]) **הוא אומר מינה (יודע אני שמחמתה הוא שאין לי בנים ולא אתן כתובה) והיא אמרה מיני' (שאינו יורה כחץ) א' ר' אמי דברים שבינו לבינה היא נאמנת מ"ט היא קים לה ביורה כחץ והוא לא קים לה ביורה כחץ:**

ההיא[27] דאתאי לקמי' דר"נ (תובעתו לגרשה לפי שלא היו לו בנים) א"ל לא מיפקדת (אפו"ר ואם רוצה את לצאת אין לך כתובה) א"ל בעינא חוטרא לידא (עץ שתשען עליו לעת זקנתה) ומרא לקבורה (אם תמות יקברנה) א' כגון הא דבאה מחמת טענה ודאי כפינן:

25) כלל מ"ג סימן ג'.
26) עמוד א.
27) שם, ב.

סתם על מי שטוענת דבר שאינה יודעת בו בודאי ואח"כ יתן כתובה [ט]ואם אמר אשא אשה אחרת עליה ואברוק עצמי שומעין לו ואם ילדה השניה [י]תצא הראשונה בלא כתובה ואם לאו יוציא שתיהן ויתן כתובה או ישא שלישית אם אפשר [כ]ליה למיקם בסיפוקיהו [ל]ויש מי שאומר שאם אמרה גם השניה שאינו יורה כחץ יוציא שתיהן ויתן

באר הגולה

אישות [שם], משום דאדעתא למשקל ולמיפק לא כתב לה. **ט.** כמימרא דרבא שם דף ס"ה ע"א. **י.** טור, ממימרא דרבא. **כ.** שם בגמרא. **ל.** טור.

פסקי דינים

וכ' התוס'[28] היא או' מיני' היא נאמנת, תימא במאי מיירי, אי בשהתה עמו י' שנים ל"ל טעמא דאינו יורה כחץ, אפי' יורה כחץ נמי יוציא ויתן כתובה לפי שלא זכה לבנות ממנה, ואי לא שהה ניחוש שמא עיני' נתנה באחר, כמשנה אחרונה דסוף נדרים[29], דתנן בראשונה הי' או' השמים ביני לבינך (גלוי לשמים שאינו יורה כחץ) יוצאת ונוטלת כתובה חזרו לו' שלא תהא אשה נותנת עיני' באחר ומקלקלת על בעלה, [ו]והתם נמי ע"כ מיירי בבאה מחמת טענה מד"א בראשונה יוציא ויתן כתובה), והא דר"נ דכופי' בבאה מחמת טענה ולא חיישי' שמא עיני' נתנה באחר, איכא לאוקמ' בידוע שהוא עקר או בשהה י' שנים, ודלא כפינ' לי' משום ביטול פו"ר אף שאינה באה מחמת טענה דמיירי שיש לו בנים מאשה אחרת, אבל הך דהכא ליכא לאוקמא בשהה ויש לו בני' ובאה בטענה דא"כ אפי' יורה כחץ נמי כופי' כמש"ל, ומיהו י"ל כיון דיש לו בנים אין לתלות בעונש שלו אלא אדרבה איהי היא דלא זכתה כדאמרי' לעיל ולכך צריך לטעם דיורה כחץ, ואע"פ שיש לו בנים מאשה אחרת שמא אח"כ נתקלקל ויש להאמינה דמוכחא מילתא ששהה י' שנים ולא ילדה, ומה שלא אמרה מידי משום דעד י' שנים לא היינו חוששי' לדבריה דשמא עיני' נתנה באחר (א"נ י"ל דמיירי בלא שהה וכיון שיש לה טענה מעליא אוקמו' אדין משנה דנוטלת כתובתה וההיא דנדרים מיירי שאינה באה בטענה ואפ"ה למשנה ראשונה יתן כתובה לפי שכשאינו יורה כחץ אין לה הנאת תשמיש כ"כ), מיהו ק' למה לא נחוש שטוענת כן ומשקרת בשביל כתובה, והרשב"ח פי' דהכא אניס' לשלישי קאי ושהה עמה י' שנים דהוחזקה בתלת זימני ולכך הוא אומר מינה ואין לה כתובה והיא אומרת מיני' ונאמנת (ע"כ בתוס'),

ויש מתרצי'[30] דבנדרים מיירי כשהיא באה להפקיע עצמה מתחת בעלה בע"כ הלכך חיישי' שמא עיני' נתנה באחר, אבל הכא מיירי שהבעל רוצה לגרשה והיא אינה תובעת להתגרש לא שייך הכא שמא עיני' נתנה באחר,

והרי"ף[31] מפרש דאמתני' קאי בשהה י' שנים ולא ילדה יוציא ויתן כתובה, ואם הוא

28) ד"ה שבינו לבינה (בע"א).
29) צ, ב.
30) רא"ש פרק ששי סימן טו.
31) כ, ב – כא, א (מדפי הרי"ף).

כתובה [מ]ובכל גוונא אם ידוע שהוא עקר והיא באה מחמת טענה יוציא מיד: הגה וה"ה אם קדם י' שניס ולא ילדה ובאה מחמת טענה שכופין אותו להוליך וליתן כתובה והטס לא מהני מה שאומר מבדוק עצמי ומצא מחכת דמ"מ לא מבדה הרמשונה כתובתה הואיל ולא הוחזקה בג' שניס והא דלריכה לטעון שמינו יודה כחן היינו שידוע שהיו

באר הגולה

מ. כ"כ התו' שם [ד"ה שבינו] והרא"ש שם בפסקיו [סי' ט"ו].

פסקי דינים

מינה דלאובת אולודי היא ולית לה כתובה והיא או' מיני' נאמנת,

וק' שמא אינו אמת מה שאו' דלאו בת אולודי היא ובדברים בעלמא שאינו מברר איך יפסיד כתובה, וי"ל שטוען טענת ברי, כגון שהיא מפלטת ש"ז אלא שאינו יכול לברר בעדים ורוצה לישבע ואין מוציאי' ממנו כתובה כיון שטוען טענת ברי, אבל גם היא טוענת ברי שאינו יכול להכחישה דלא קים לי' ביורה כחן ואומרת מה בכך שאינה ראויה להוליד גם הוא אינו ראוי להוליד קמ"ל ר' אמי דאיהי מהימנא וכיון שאינה תובעת להתגרש אפי' בתוך עשר נמי מהימנא כדפי' לעיל ואפי' טוען ברי (רא"ש[30]),

ואפי' שהתה עשר שנים, אם היא תועבת כתובתה שיש לחוש שתובעת גט כדי לגבות כתובתה, או שיש לתלות בשום דבר אחר מה ששואלת גט אין כופי' אותו להוציא אלא כשאין לתלות בשום דבר רק שחפצה שיהי' לה בן (רא"ש בתשו'[32]),

ואם יש לה בנים מאיש אחר אין כופי' אותו (רי"ו[33]),

והא דכייפינן לי' בבאה מחמת טענה, פי' ר"ח[34] דוקא מנה מאתיים אבל תוספות לית לה דאדעתא דלמיפק לא אוסיף לה, וראי' מדלא חשיב באה מחמת טענה בהדי הנך דתנאי כתובה ככתובה ודלא חשיב שהה י' שנים דהתם ב"ד הוא דכייפי' משום ביטול פו"ר ולא מחמתה שתפסיד התוספת, ור"ת או' דלכל מילי הוי תנאי כתובה ככתובה כו', ובעבדא דידן עבדי' כדעת ר"ח והרי"ף ולא מגבי' אלא מנה מאתיים (תוס' רא"ש[35]),

וז"ל הר"ן בסוף נדרים השמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה ולא מהימנא, אע"ג דחזקה שאינה מעיזה כדרב המנונא, ה"מ במלתא דידע בה בעלה אבל ביורה כחן דלא ידע מש"ה משקרא, וא"ת ביבמות הוא אומר מינה אמרי' איפכא דמשום דלא קים לי' מהימנא, וי"ל דחזקה דאינה מעיזה אינו אלא היכא דאיהי בעיא לאפוקה נפשה מבעלה דאיכא העזה טובא, אבל התם דאיהו קא מפיק לה ומפסיד לה כתובתה, הלכך אי תרווייהו קים להו ליכא למימר דאיהי מהינא אבל כדלא קים לי' אינו בדין שיוציאנה בטענת שמא עכ"ד, וכ' עוד ב' ר"י דכיון דכל דידע בה בעלה אינה מעיזה שמעינן באומרת איני נזקק עמי כלל כיון דבעלה ידע בה מהימנא אפי' אינה באה מחמת טענה,

32) כלל מ"ג סימן ב'.

33) רבינו ירוחם, ספר חוה, נתיב כ"ב ח"ב (קפו, סע"ד).

34) בתוס' ד"ה כי הא.

35) שם סימן כ.

לו כבר בניס מז תלינן בדילה מס לס שטוענת שמינו יורה כחץ מו בבעל השליחי שכבר הוחזקה כך נרמה הטוב והוא מסקנת התוס' והמקיל"י:

ז יאם טוענת אין לו גבורת אנשים לבא עליה ושואלת גט והוא מכחישה י"א שהיא נאמנת (ומפי' לס שהתה י' שניס (טור)) וכופין אותו להוציא מיד ולא יתן לה כתובה סואם מגרשה מעצמו בלא כפייה יתן לה כתובה (וי"ח למע"פ שיכול לבעול למחת למיך ליתן לזמת הכתובה הוחיל ולס יכול לבס עליה יכולה לומר מסרתי עלמי לך ומה למעשה לך יותל (ב"י בשם א"ח) ע"בד"א כשאינה תובעת כתובתה אבל אם תובעת כתובתה אינה נאמנת ואף להוציא אין כופין: הגה וי"ח לבזמן הזה שיש נשים חלופות מינה נלמנת (מרדכי

באר הגולה

נ. טור, וכ"כ התוספות שם [ביבמות] ריש דף סה [ע"ב בתחלתו] מדרב המנונא [נדרים צ"א ע"א], והרא"ש בתשו' כלל מ"ג [סי' א', ב', י"ב] ובתשובות [מיימוניות] שבסוף ספר נשים [סי' ו'], כיון שטוענת טענה שהבעל יודע אם היא אמת אם לאו, לא היתה מעיזה פניה בפניו כיון שהוא מכחישה. ס. שם [בטור] ובתשובת הרא"ש שם [ס' י"ב]. ע. שם [בטור] ושם [ברא"ש ס' ב' וי"ב] ובתוספת שם [ביבמות ס"ה ע"ב ד"ה כי הא], והרשב"א בתשובות [ח"ז סי' תי"ד] בשם גדולי רבני צרפת.

פסקי דינים

גדולה מזו אמרו אי אפשי אלא אני בבגדי כו' מיהו דוקא כשהיא תובעת להתגרש אבל תובעת כתוב' לא מהימנא כדאמרי' ביבמות מת בעלי נאמנת מת בעלי תנו לי כתובתי אינה נאמנת ע"כ:

ז. כ' התוס'[36] ואם טוענת דאין יכול להזקק פסקו רבותינו דנאמנת אפי' למשנה אחרונה, דדוקא כשטוענת שאינו יורה כחץ דבעלה לא ידע כה חיישי' דמשקרת כדאמרי' בנדרים, אבל במילתא דידע בה דמשקרא נאמנת מדרב המנונא שאין האשה מעיזה בפני בעלה,

וז"ל תשו' ריצב"א[37] על אשה שטוענת שאין לאיש גבורתו, והאיש טוען שיש לו גבורת אנשים אך היא בועטת וגורמת שאינו יכול לבעול דלא מהימנא מדרב המנונא, כיון שתובעת כתובה אבל אם הודה הבעל שאינו יכול לבעול צריך ליתן גט וכתובה אפי' אינה באה מחמת טענה כיון דאינו יכול לקיים לה כלל העונה, ודוקא מנה מאתיים אבל תוספת לא דע"מ חיבת ביאה כתב לה, ונדונייתה שהכניסה לו יחזור הכל ומה שכותבי' נדוניא גדולה לכבוד הכלה הוי כעין תוספת, ומיהו אם יכול להתקשות ויש כאן לכל הפחות הכנס' עטרה אלא שאין לו כח למרק הרי יש כאן חיבת ביאה בהכנסת

36) יבמות סה, ב בתחלתו.

37) הובא בתשובות מיימוניות שבספר נשים סי' ו.

פרק עשרה יוחסין) ומ"מ במקום שיש מתלמות ומומנות שמומרת ממת נממנת (מהרי"ק שורש ע"ב) ומס יש לתלות שלא יוכל לבמ עליה מקום שרחמה לר והיא בתולה ושלא יוכל לבמ עליה מכח רכות שניו ומולשמו תולין זה ומין כופין להוליא (תשובת הריצב"א סוף אישות) וי"ל דלפי' במקום שמין כופין לוחו מ"מ מין כופין לוחה להתפייס עמו ומין נוין לוחה כדין מורדת אלא מכריכין הדבר על שיתפשרו או על שיאמרה י' שניס ולא תלר. וה"ה אם קידש אשה ואסורה להנשא לו ולאחר כופין לוחו להוליא (מהרי"ק שורש קל"ה בב"י בשם הרשב"א) אס טוענת שבעלה אינו שוכב עמה ואינו בא עליה דינה כדין טוענת שאין לו גבורת אנשים (תשו' הרא"ש בלל מ"ג):

באר הגולה

פ. שם [בטור] בשם תשובות הרא"ש בלל מ"ג סי' י"ג.

ח פאם ידוע שהאיש רוצה לילך לארץ אחרת וישביעוהו שלא ילך או יכפוהו שקודם שילך יגרש אותה לזמן:

פסקי דינים

עטרה ויתן תוספת, ואין לומר דאדעתא למיפק לא כ' לה דמידע ידיע דנשא' לו מתחלה לכך, ואם אין יכול לבעול מחמת שרחמה צר אם המתין ג' שנים ימתין עוד שנה, ואף אם אין יכול להתקשות אין לה למהר לסתור בנינה כי רחמי שדי מרובים ע"כ[38],

(תשו' הרשב"א[39]) האומרת על בעלה שאינו יכול, כיון דהכל יודעים כלה כו'[40] ודאי ע"ד כן נשאת לו אפילו אינה באה בטענה שומעי' לה שיוציאנה, ובירוש'[41] מפרש השמים ביני לבינך בטוענת שאינו יכול או שאינו נזקק להכלל כדאמרה שרה לאברהם ישפוט ה' כו' שרחקה מחמת הגר[43], אבל י"מ דזהו דוקא כשאינו יורה כחץ ובהא הוא דאין כופי' אבל באינו יכול שהוא עיקר הזווג שע"ד כן נכנסה אפי' בלא טענה כופי' ועוד שהוא עובר על מ"ע ואפי' הוא בבגדו כו' כופים כ"ש זה או אינו נזקק לה כלל, ובכל כיוצא בזה אין לדיין אלא מה שעיניו רואות ע"כ,

ובתשו' אחרת[44] כ' שאין כופי' אלא ב"ד באי' עליה דרך בקשה ואו' לה תני דעתך על בעלך שמא מתוך איבה אין אתם נכנסי' לחדר ועושי' להם סעודה כו' ואם אעפ"כ חפיצה להתגרש מפני טענת זו שאינו יכול כלל מבקשי' מן הבעל לגרש ואם לא רצה יכפוהו ליתן כתובה, אבל אין כופים לגרש בביזוי וצער רק לאיים עליו בדברים, ויש מבעלי תוס' ס"ל דאם תובעת כתובתה אינה נאמנת עכ"ד, וע' לעיל מ"ש הר"ן ב' ר"י[45]:

38) מהתוס'.

39) הובא בב"י סי' קנד ס"ז (עג, ב). וראה בתשובות המיוחסות להרמב"ן סימן קלט וסימן קמא. ובתשובות הרשב"א ח"א סימן א' רנה.

40) ראה שבת לג, א.

41) נדרים פי"א הי"ב.

42) לך לך טז, ה.

43) ראה תוספתא סוטה פ"ה ה"ז.

44) ח"ז סי' תיד.

45) ע"כ בהכת"י.

טז [צ]אם הדבר ידוע שאינו רשאי לעמוד במקום שנשאה מפני סכנת נפשות כופין אותו לגרשה (כי היכי לימא לכייכה לכלתך [ק]מחכיו):

יו [ר]נשא אשה ושהתה עמו י' שנים ולא ילדה יוציא ויתן בתובה או ישא אשה הראויה לילד ואם לא רצה כופין אותו עד שיוציא [ש]ואם אמר איני בועלה והריני שוכן עמה בפני עדים כדי שלא אתייחד עמה בין שאמרה היא בין שאמר הוא אין שומעין לו אלא יוציא וישא אשה הראויה ללדת: הגה וי"ח לכ"ז ללא הוליד כלל אבל אם הוליד זכר קיימא אע"פ שאין קיים עדיין פריה ורביה אין כופין להוציא (ריב"ש סימן ט"ו) ועיין לעיל סימן ס' דכזמן הזה אין נוהגין לכוף כלל. ונראין הדברים לומר שיודע בעצמו שאינו מוליד ואין כופין אותו ליקח אשה (נ"י פרק הבא על יבמתו):

יא [ת]הלך בסחורה בתוך י' שנים [א]או שהיה הבעל חולה או שהיתה היא חולה [ב]אף על פי שמשמשים יחד או שהיו חבושים בבית האסורים אין עולים להם אותו זמן מהמנין:

יב [ג]הפילה מונה מיום שהפילה [ד]אם הפילה וחזרה והפילה ג' פעמים הוחזקה לנפילים ויוציא [ה]ויתן בתובה ומ"מ מותרת לינשא לאחר:

יג [ו]הוא אומר הפילה בתוך עשר כדי שתשב עמו והיא אומרת לא הפלתי היא נאמנת:

יד [ז]הוא אומר הפילה שנים והיא אומרת הפלתי ג' היא נאמנת:

טו [ח]בכל זה משביעה שבועת היסת שלא הפילה או שהפילה ג' שבטענה זו יתחייב ליתן לה כתובה:

טז [ט]שהה עם אשתו י' שנים ולא ילדה והוציאה מותרת להנשא עם השני שהתה עם השני עשר שנים ולא ילדה דינה עמו כדינה עם הראשון:

באר הגולה

צ. ג"ז שם [בטור] בשמו [של הרא"ש שם סוף סי' א']. **ק.** שם. **ר.** משנה ובברייתא יבמות דף ס"ד ע"א. **ש.** פשוט בכתובות דף ע"ז ע"ב. **ת.** רמב"ם בפט"ו מהלכות איסורי ביאה [הי"א], וכ' הרב המגיד [שם] שהוא מבואר בירושלמי [יבמות פ"ו ה"ו]. **א.** ברייתא שם בבבלי דף ס"ד ע"א. **ב.** טור ובשם אביו הרא"ש [יבמות פ"ו ס' י"ב], ומפרש הטעם, שאנו תולין להם העוון שגרם להם להיותם חולים או חבושים גם מנעם מלהוליד. **ג.** שם במשנה [יבמות ס"ד ע"א]. **ד.** פשוט שם בגמרא דף ס"ה ע"ב. **ה.** כפירש"י שם [ד"ה הוחזקו], דשמא לא זכה ליבנות ממנה. **ו.** מימרא דרבי אמי שם [יבמות ס"ה ע"ב] ומפרש הטעם שם. **ז.** עובדא הוא בבי מדרשא וכו', [ביבמות] שם. **ח.** הרמב"ם שם בפט"ו [מהלכות אישות הי"ג], וכ' הרב המגיד, שכל שהוא טוען על חבירו בריא, משביעו היסת. **ט.** שם במשנה [יבמות ס"ד ע"א].

יז יגירשה לא תנשא לשלישי ואם נשאת לשלישי תצא שלא בכתובה כאא"כ יש לו אשה אחרת לאו שקיים מצות פריה ורביה מואם הכיר בה יש לה כתובה:

יח ינשהתה עם השלישי עשר שנים ולא ילדה אם לא גבתה בתובה מהראשונים לא תגבה ואם גבתה לא תחזיר:

יט סהוציאה השלישי בלא כתובה ונשאת לרביעי וילדה אינה יכולה לגבות כתובה מהשלישי דשמא עתה נתרפאה:

כ עכל הנושא אשה בעבירה אפילו באיסור דרבנן כגון שניות כופין אותו להוציא.

כא פכל אלו שאמרו להוציא כופין אפי' בשוטים צוי"א שכל מי שלא נאמר בו בתלמוד בפירוש כופין להוציא אלא יוציא בלבד אין כופין בשוטים אלא אומרים לו חכמים חייבוך להוציא ואם לא תוציא מותר לקרותך עבריין: הגה וכיון למיכת פלוגתת לכתוחת רמוי להחמיר שלא לכוף בשוטים שלא יהא הגט מעושה (טור בשם הרא"ש) מכל מס יש לו משה בעבילה לכ"ע כופין בשוטים. וכל מקום שמין כופין בשוטים אין מנדין אותו ג"כ (מרדכי ריש פ' המדיר) ומ"מ יכולין ליגזור על כל יחרחל שלא לעשות לו סוס טובה או ליתן עמו (שם בשם ר"ת ובמהרי"ק) או למול בניו או לקבלס עד שיגרש (בנימן זאב פ"ח) וכבל חומרא שילו ב"ל יכולין להחמירן בבה"ג ומבבל שלא ינהו אותו. מבל מי שאינו מקיים עונה יכולין לנהותו ולהחמירו שיקיים עונה או שיגרש כי אין זה כפייה רק לקיים עונתו וכן כל כיולא בזה (ריב"ש סי' קכ"ז) וכן מי שגירש משתו בגט כשר ויצא קלת לועז על הגט מותר לכופו לתת גט אחר. ובכל מקום למיכת פלוגתת אס כופין או לא אע"ג דאין כופין לגרש מ"מ כופין אותו ליתן כתובתה מיד וכן הגזונית להנעלת ליה (מרדכי ריש המדיר):

כב קצריך להטיל חרם על כל העומדים בשעת נתינת הגט שלא להוציא לעז על הגט (ומזכירין שכ"ת ק*גזר בכנופיא עם תלמידיו על מי שמוציא לעז על הגט הניתן):

באר הגולה

י. ברייתא שם דף ס"ה ע"ב. **כ.** רמב"ם שם [הי"ד]. וכתב הרב המגיד, והטעם, שכל שאינו מחוייב להוציאה, אם רצה להוציאה יש לה כתובה. **ל.** שם בברייתא. **מ.** תוספת שם [ד"ה תצא] בשם הלכות דרב יהודאי גאון [הלכות גדולות ס' ל"ז], וכ"כ הרא"ש שם [פ"ו סי' י"ג] והרב המגיד [שם] בשם מקצת הגאונים. **נ.** אבעיא שם [ביבמות ס"ה ע"א] ונפשטא. **ס.** גם זה אבעיא שם, וכדפשט רב פפא. **ע.** מימרא דרב יהודה ושמואל, כתובות דף ע"ז ע"א. **פ.** טור בשם הרי"ף [יבמות כ"א ע"א מדפי הרי"ף, ועיין ב"י], וכן פירש"י שם [ביבמות ס"ה ע"ב ד"ה הוא וד"ה היא], וכ"כ הרמב"ם שם [הלכות אישות פט"ו ה"ז], וכתב הרב המגיד שהוא מפורש בגמ' [כתובות ע"ז ע"א]. **צ.** שם [בטור] בשם ר"ח, ומפרשים בטעמא שם בתוספת [ביבמות ס"ד ע"א ד"ה יוציא וכתובות ע' ע"א ד"ה יוציא] ובפסקי הרא"ש [יבמות פ"ו סי' י"א], ולזה הסכים [הרא"ש] שם. **ק.** שם [בטור] סדר הגט בשם אביו הרא"ש. **ק*.** נוסח החרם הוא במרדכי סוף גיטין אחר הל' גט [סי' תנ"ה].

כג ראם נשבע הבעל ליתן גט טוב שיתירו לו קודם שלא יהא דומה לאונס אך ערבון יתן אם ירצה: הגה ועיין לעיל סימן קכ"ז סעיף ד' וכנגד מומר אין מכיכין כמשומ מס נשבע או נדר ממחר למריך לגרש מדינא אך שומלין אותו מס מגרש בדמון וכן שומלין למשמו:

כד שמי שקבל עליו נזירות שמשון לגרש את אשתו מותר לגרש ואין בו משום מגרש באונס וטוב לגרשה בשני גיטין ויתנם לה זא"ז:

באר הגולה

ר. ציינתיו לעיל סימן קלד סעיף (ג') [ד', אות ח']. ש. ה"ר לוי בן חביב בתשובותיו [סי' קכ"ד], וכתב ע"ז פסק ארוך.

לזכות
כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א
מהרה יגלה אכי״ר

•

לזכות

משיח מנחם מענדל בן אפרת רויטל
רות מרים בת מיכל
חיה מושקא בת רות מרים

להצלחה רבה בכל ענייניהם בגו״ר
מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה
בטוב הנראה והנגלה

ושיזכו לקבל פני כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א
תיכף ומיד ממש

•

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הוצאת ספרים
קרני הוד תורה
קה"ת
לירבאוויטש